

NATUURVISIE

**VECHTPLASSEN
2018-2036**

INLEIDING

In deze Natuurvisie geeft Natuurmonumenten aan hoe wij de komende 18 jaar willen bijdragen aan het behoud, herstel en de beleving van de bijzondere natuur- en landschapswaarden van de Vechtplassen.

De Vechtplassen is een laagveengebied van bijna 7000 hectare groot. Het heeft in Europa een beschermde status. Door de eeuwen heen heeft de mens het gebied gebruikt – het veen werd eruit gehaald en in gedroogde vorm (turf) gebruikt als brandstof. Door deze turfwinning is een bijzonder landschap ontstaan van kaarsrechte sloten, smalle akkers, open water, rietlanden, veenbossen en natte graslanden. Er leven zeldzame moerasvogels zoals snorren, grote karekieten,

purperreigers en roerdompen. Ook weinig voorkomende planten als rietorchissen en blauwe knopen gedijen hier.

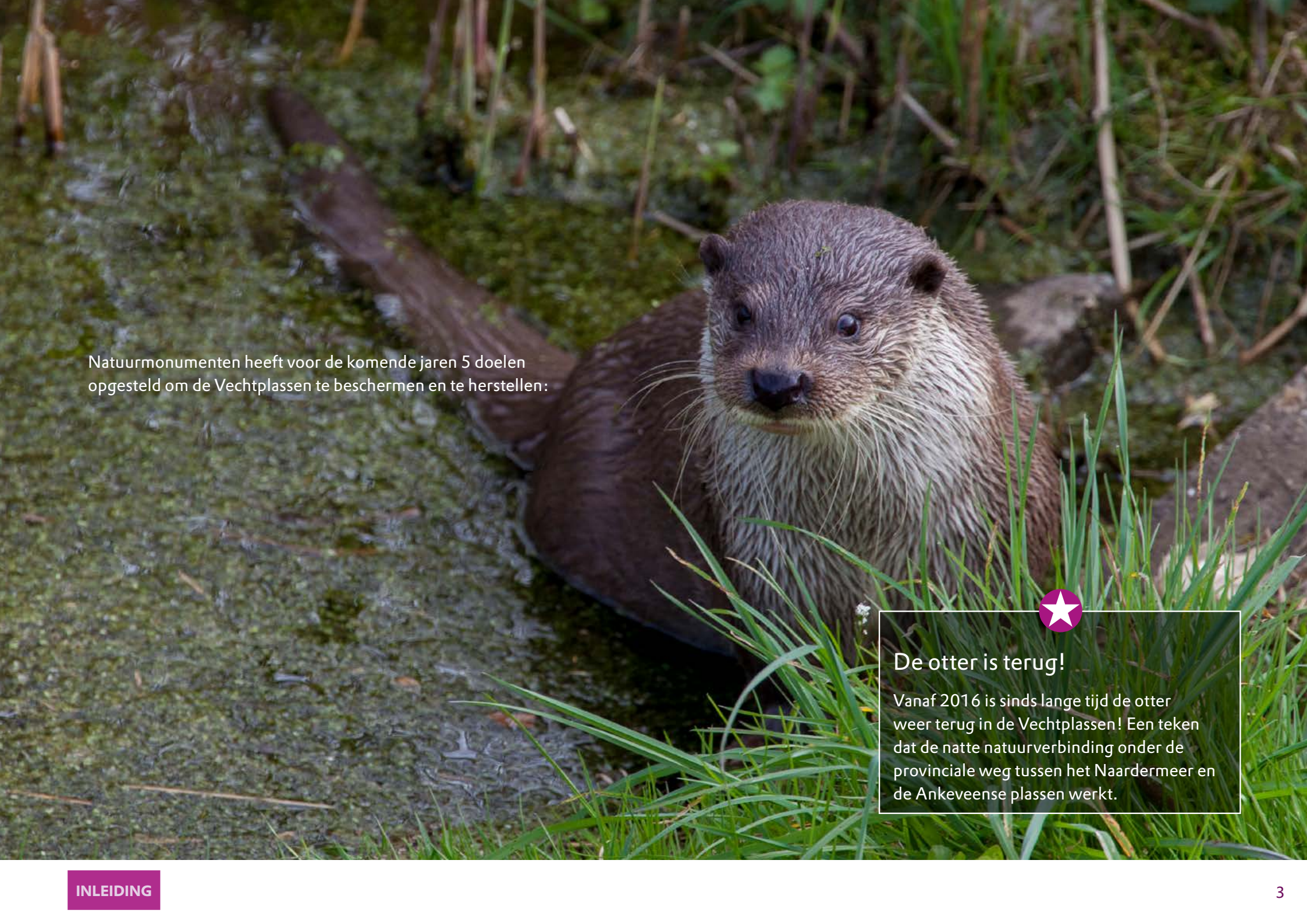
Het natuurgebied de Vechtplassen ligt in een dichtbevolkte regio. Er komen dan ook veel mensen: wandelaars, fietsers, zeilers en kanoërs. Natuurmonumenten wil dat zowel recreanten als natuur een plek vinden in het gebied. Zo zijn de Loosdrechtse Plassen vooral voor waterrecreanten, in de Ankeveense-, Kortenhoefse Plassen en het Hol staat de natuur voorop en in de Wijde Blik, de Spiegelplas en de Vuntus is er plek voor beide.

De volledige natuurvisie vind je op de [website](#).

Van Europees belang

De Oostelijke Vechtplassen vormen samen een Natura 2000-gebied. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000 gebieden worden zeldzame planten- en diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden.

Natuurmonumenten heeft voor de komende jaren 5 doelen opgesteld om de Vechtplassen te beschermen en te herstellen:

De otter is terug!

Vanaf 2016 is sinds lange tijd de otter weer terug in de Vechtplassen! Een teken dat de natte natuurverbinding onder de provinciale weg tussen het Naardermeer en de Ankeveense plassen werkt.

EEN AANEENGESLOTEN NATUURGEBIED ZONDER OBSTAKELS VOOR DIEREN

Natuurmonumenten wil van de Vechtplassen een aaneengesloten gebied maken als onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. Nu wordt het nog doorsneden door wegen, bebouwing en stuwen. Door deze 'versnippering' kunnen dieren zich niet vrij verplaatsen van het ene stuk naar het andere. Natuurmonumenten wil doorgangen maken voor dieren, zoals tunnels voor otters en groene stroken over bruggen voor onder meer muizen, reeën, kikkers, ringslangen en egels. Maar ook verbindingen met nabijgelegen natuurgebieden, zoals de Utrechtse Heuvelrug en de aankoop en inrichting van 600 hectare nieuwe natuur zijn heel belangrijk.

Ecologische verbinding van de Loosdrechtse Plassen naar de Utrechtse Heuvelrug

Vliegveld Hilversum en de omliggende graslanden vormen de laatste open verbinding tussen de Vechtplassen en de Utrechtse Heuvelrug. De geleidelijke overgang van droge zandgronden naar vochtige veengronden biedt veel kansen voor de natuur. Soorten die zowel droge als natte leefgebieden nodig hebben, kikkers en dassen bijvoorbeeld, kunnen hier dan vrij passeren. Deze gronden kunnen worden ontwikkeld tot natte schraallanden en vochtige hooilanden, omdat er hier kwelwater aan de oppervlakte komt. Natuurmonumenten wil graag dat deze gronden de status 'natuur' krijgen en daarmee beschermd blijven in de toekomst.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een landelijk netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden. Het netwerk wil natuurgebieden verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

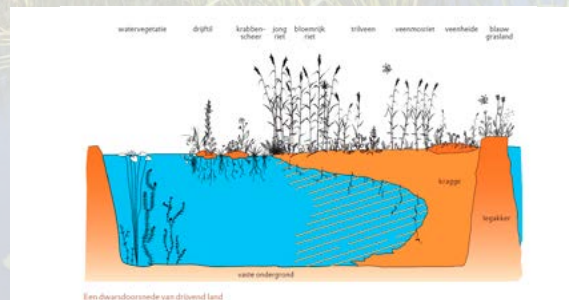
EEN GEZOND WATERSYSTEEM MET GENOEG SCHOON WATER

In de Vechtplassen draait alles om water. De vele bijzondere planten die hier groeien, doen dat vrijwel alleen dankzij het schone water dat uit de grond omhoogkomt (kwelwater). Deze kieskeurige planten, krabbenscheer bijvoorbeeld, zorgen ervoor dat open water geleidelijk aan verandert in land (verlanding). Vooral door de verschillende fases in het proces van water naar land komen in een laagveengebied zo veel soorten planten en dieren voor. Daarom is het belangrijk dat de kwaliteit van het water goed blijft.

Natuurmonumenten werkt hard aan de verbetering van de waterkwaliteit in het gebied. Dat doen we door te pleiten bij de overheid en het waterschap voor maatregelen als het vergroten van de hoeveelheid kwelwater, het vasthouden van het aanwezige schone water en het schoonmaken van vervuild water.

Schoon kwelwater

In de Ster van Loosdrecht en het Weerslootgebied wordt samen met Waternet het polderdoorstroomprincipe uitgevoerd. Dat betekent dat kwelwater uit de hoger gelegen gronden wordt schoongemaakt en via een netwerk van sloten door het gebied stroomt. Zowel water- als oeverplanten (onder andere trilvenen) doen het goed op dit waardevolle kwelwater.

Verlanding: van water naar land

Verlanding is de (langzame) verandering van water in land. Na de turfwinning in de 19e en 20e eeuw bleef een landschap over van smalle akkers (legakkers) en langgerekte veenplassen (petgaten). Al snel gingen er in de petgaten waterplanten als krabbenscheer en fonteinkruiden groeien. Zoveel dat de planten samen een soort drijvende mat vormden: een drijftil. Deze mat werd steeds dikker en sterker. En zo ontstonden er langzaam trilvenen, die langzaam overgaan in veenmosrietlanden en nog later in moerasbos.

NATUURPARELS KOESTEREN EN ONTWIKKELEN

Dit fraaie gebied is een van de natuurschatkamers van Nederland. Hier komen bijzondere planten en dieren voor die alleen in laagveengebieden kunnen leven, zoals orchideeën, purperreigers en zwarte sterns. Natuurmonumenten wil deze schatkamer zo goed mogelijk beschermen!

De natuurparels in de Vechtplassen kunnen we onderverdelen in moerasnatuur en bloemrijke natuur. Moerasnatuur is natte natuur dat zeer in trek is bij moerasvogels. Bloemrijke natuur bestaat uit vochtige hooilanden, natte schraallanden, trilvenen en veenmosrietlanden. Karakteristiek voor deze

natuurparels is dat hier water in land verandert. Natuurmonumenten wil deze verlanding graag verder ontwikkelen. Dit kan vooral aan de oostkant van de Vechtplassen, omdat daar kwelwater uit de grond komt. Kwelwater is kalkrijk water, omdat het een lange weg ondergronds gegaan is en dit is weer heel belangrijk voor de bloemrijke natuur.

Op de kaart is te zien waar al bloemrijke natuur is en waar we deze nog willen ontwikkelen. Ditzelfde geldt voor moerasnatuur. Deze plekken zijn het beste geschikt voor moerasnatuur en ze liggen ook dicht bij plaatsen waar al veel moerasvogels voorkomen.

Vogels dol op moerasnatuur

Moerasnatuur met veel riet in een open landschap is belangrijk voor vogels als grote karekieten, rietzangers, snorren, zwarte sterns, purperreigers en roerdompen, en voor zoogdieren als noordse woelmuizen en otters.

Ontwikkelen moerasnatuur

In de Horstermeerpolder en het aansluitende deel van de Kortenhoefse Plassen wil Natuurmonumenten een gebied van ongeveer 200 hectare geschikt maken voor moerasvogels. Samen met de provincie Noord-Holland en de omwonenden werken we aan een plan om de Horstermeerpolder deels in te richten voor snorren, porseleinhoenders en roerdampen. In de Kortenhoefse Plassen komen meer open stukken. En als we van moerasbos en hakhout rietmoeras maken, wordt het gebied ook geschikt voor zwarte sterns. Om deze vogels een handje te helpen, plaatsen we nestvlotjes op het water.

Ontwikkelen bloemrijke natuur

Het Hol is een van de bloemrijkste natuurgebieden van de Vechtplassen met zijn vele trilvenen en veenmosrietlanden. De natuurkwaliteit van het gebied gaat echter achteruit. Dat komt door verdroging (minder kwelwater) en door vermesting (mest op weilanden in de nabije omgeving en via de lucht). De grote krabbenscheervelden van vroeger zijn hierdoor verdwenen. Samen met de provincie en Waternet maakt Natuurmonumenten een plan om de kwaliteit van het water te verbeteren en om petgaten te graven, zodat deze opnieuw kunnen verlanden. Zo kan dit gebied zich herstellen en verder ontwikkelen tot een echte robuuste natuurparel.

Bloemrijke natuur

Deze natuur is belangrijk voor planten als blauwe knoop, groenknolorchis, rietorchis, moeraskartelblad, waterdrieblad, waterviolier en veenpluis.

EEN LANDSCHAP WAARVAN JE DE GESCHIEDENIS KUNT AFLEZEN

Door de eeuwen heen hebben mens en natuur gezorgd voor veel verschillende soorten landschappen in het gebied. Daardoor zijn de Vechtplassen rijk aan cultuurhistorische elementen, zoals:

- middeleeuwse sporen in het landschap (verschillende verkavelingspatronen)
- turfwinning (ontstaan van legakkers en petgaten)
- militaire landschappen (forten en schootsvelden)
- eendenkooi (beschutte plaats waar vroeger eenden werden gevangen)
- molens

Natuurmonumenten wil deze nog steeds zichtbare elementen zo veel mogelijk behouden, zodat bewoners en bezoekers van het gebied er volop van kunnen blijven genieten.

Beschermen van legakkers

De overblijfselen van de turfwinning zijn, eeuwen later, nog steeds goed zichtbaar. De vondst dat turf – gedroogd laagveen – als brandstof kon dienen, heeft dit gebied gevormd. Met schop of baggerbeugel werd het veen weggehaald en te drogen gelegd op legakkers. Doordat er steeds meer turf werd uitgestoken, ontstonden er lange sloten, die petgaten werden genoemd. Natuurmonumenten zorgt ervoor dat bezoekers het patroon van petgaten en legakkers nog steeds kunnen ontdekken in het landschap. Dit doen we door de legakkers te beschermen tegen golfslag, zodat ze niet afbrokkelen en in het water verdwijnen. Ook hoge bomen vormen een gevaar als zij door storm omwaaien en met hun wortelkluit de hele legakker kapottrekken. In de Ankeveense, Kortenhoefse en Tienhovense Plassen halen we daarom de grotere bomen van de legakkers.

EEN TOEGANKELIJK GEBIED OM VAN TE GENIETEN

Natuurmonumenten streeft naar een toegankelijk en beleefbaar gebied waarin bewoners en bezoekers kunnen genieten van de natuur en het landschap, de rust en de openheid. Genieten met respect voor de natuur. We kijken waar we, rekening houdend met de natuur, recreatieve voorzieningen zoals bankjes kunnen plaatsen. Fijn voor de bezoekers, fijn voor de natuur. Natuurmonumenten maakt het mogelijk om in het gebied te wandelen, te fietsen, te kanovaren en te schaatsen. We werken mee aan doorgaande wandel- en fietsroutes en zorgen voor aantrekkelijke uitkijkpunten, rustpunten en goede informatievoorzieningen.

Nieuw wandelpad in Loosdrecht

Loosdrecht is een watersportgebied bij uitstek, maar mogelijkheden om te wandelen zijn er maar weinig. Samen met de gemeente en plaatselijke ondernemers legt Natuurmonumenten daarom een nieuw wandelpad

aan, het Loosdrechts Zoddenpad. Dit pad ligt tussen de Nieuw-Loosdrechtsedijk en de Kanaaldijk en biedt een unieke doorsteek door het kruidenrijke achterland tussen Nieuw-Loosdrecht en Hollandsche Rading.

Ontwikkelen scootmobielroute

Natuurmonumenten vindt het belangrijk dat iedereen van de natuur kan genieten. Daarom werken we er hard aan om zo veel mogelijk routes toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. In de Vechtplassen komt in 2019 een nieuwe scootmobielroute. Wandelaars, fietsers én mensen in een scootmobiel of rolstoel kunnen dan genieten van een rondje Spiegelplas. Langs de route worden speciale zitbanken geplaatst. Zo kunnen mensen met en zonder rolstoel of scootmobiel op de mooiste plekjes neerstrijken en uitkijken over de Spiegelplas.

SAMEN MET DE OMGEVING

De Vechtplassen liggen in een dichtbevolkt gebied en dat betekent veel recreatie, verkeer en landbouw. We werken daarom onder meer samen met de bewoners, overheden, recreatieondernemers en de landbouwsector. Samen maken we afspraken over het beleid én werken we aan uitvoering van projecten en natuurbeheer. Natuurmonumenten werkt daarnaast ook aan meer natuurvriendelijke landbouw en het tegengaan van klimaatverandering.

Samenwerken met natuurboeren

In het project 'Van pachter naar partner' werkt Natuurmonumenten samen met boeren uit de omgeving. Ons gezamenlijk streven is om:

- zowel in natuur- als agrarische gebieden te zorgen voor een gezonde bodem waarin veel bodemdiertjes zoals regenwormen leven;
- natuurmaaisel te gebruiken in het boerenbedrijf;
- boeren natuur te laten beheren op gronden van Natuurmonumenten;
- op het boerenbedrijf meer natuur te krijgen.

We zijn er trots op dat mede door dit project al diverse boeren zijn omgeschakeld naar een biologische bedrijfsvoering. Zij laten hun vee weiden op onze kruidenrijke graslanden. Waar afgelopen decennia het verschil tussen natuur- en landbouwgebieden steeds groter is geworden, willen we dat in de toekomst natuur en landbouw elkaar juist weer gaan versterken. Meer natuur in het agrarisch gebied moet voor de boeren die hieraan werken ook een goede boterham opleveren.

Samen in beweging

We nodigen iedereen uit om mee te denken over onze natuurdoelen en mee te helpen met de inrichting en het beheer van onze gebieden. We willen onze plannen graag samen ontwikkelen met mensen uit onze achterban en daarmee een beweging in gang zetten. De samenwerking met de natuurboeren is hier een voorbeeld van. Daarnaast willen we de samenwerking met de recreatieondernemers versterken, zodat we gezamenlijk gaan zorgen dat de Vechtplassen natuurrijk en weids blijven. Zo werken we al samen met een verhuurder van fluisterboten en met een Superschool die activiteiten in onze gebieden organiseert.

Legenda

Bestaand

	Bos		Vogelkijkpunt
	Grasland		Vogelkijkhut
	Water		Kano aanlegsteiger
	Heide		Molen
	Bebouwing		Parkeerplaats
	Informatiepaneel		Picknick plaats
	Fort		Strand
	Bezienswaardigheid		Bloemrijke natuur
	Uitkijkpunt		
	Fietsroute Vechtplassen		
	Wandelroute Ankeveense plassen, 11 km		
	Wandelroute Oppad en Kromme Rade, 9 km		
	Wandelroute Vredevoetpad, 7 km		
	Kanoroute		

Te ontwikkelen

	Ontwikkeling moerasnatuur
	Ontwikkeling bloemrijke natuur
	Ontwikkeling moerasnatuur en bloemrijke natuur
	Polderdoorstroomprincipe
	Ecologische verbinding
	Zoekgebied wandelpad
	Zoekgebied petgaten
	Rondje Spiegelplas, 10km -
toegankelijk voor scootmobiel

